INSTITUTET MOT MUTOR

MUTBROTTSDOMAR I SVERIGE 2022

IMM:S RÄTTSFALLSSAMLING
SEKTOR FÖR SEKTOR

OM INSTITUTET MOT MUTOR

Institutet Mot Mutor (IMM) skapar tilltro i samhället genom att motverka korruption och underlätta för samhällets aktörer att göra rätt. IMM är en ideell näringslivsorganisation som har funnits sedan 1923.

Tyngdpunkten i verksamheten ligger på att informera företag, näringslivets organisationer, myndigheter och massmedier om vad korruption är, hur den tar sig uttryck och hur den kan motverkas.

En grundläggande del i IMM:s arbete är att arbeta med självreglering som ett verktyg för att bekämpa korruption i samhället. IMM förvaltar självregleringen Kod mot korruption i näringslivet (Näringslivskoden). Koden fyller ut och förtydligar straffbestämmelserna om mutbrott samt ger stöd i det förebyggande arbetet mot korruption.

IMM:s huvudmän är Stockholms Handelskammare, Svenskt Näringsliv och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Partnerorganisationer till IMM är Svensk Handel, Bankföreningen, Byggföretagen och Lif – de forskande läkemedelsföretagen. IMM har därutöver ett antal stödjande medlemmar.

INSTITUTET MOT MUTOR

OM RÄTTSFALLSSAMLINGEN

IMM har sedan 2010 löpande samlat in och sammanfattat rättsfall om mutbrott och publicerat dessa på sin hemsida. Sedan 2017 framställer IMM även en årlig rättsfallssamling för att ge en enkel och sammanfattande bild över samtliga svenska mutbrottsdomar.

Rättsfallssamlingen är indelad efter sektorer för att visa hur korruption kan se ut inom specifika branscher och för att underlätta för aktörer i näringslivet att bedöma de korruptionsrisker som kan uppstå.

Rättsfallssamlingen innehåller samlad statistik över bland annat inom vilka sektorer mål förekommer, hur många mål som rör myndighetsutövning och offentlig upphandling, brottsrubricering och i vilken utsträckning företagsbot har dömts ut. Vid instansfördelning har samtliga domar medräknats, oavsett om det rör sig om samma mål. Till domar räknas också strafföreläggande. I övrig statistik har uppdelningen istället utgått från antal mål. Vad gäller den typiske mutbrottslingen, den vanligaste mutan samt mutans värde avser statistiken enbart fällande domar. I fyra fall (Mejlfallet, Vårdverktygsfallet, Praktikantfallet och Testkörningsfallet) saknas angivet belopp på mutan. I två fall (Körprovsfallet och Attefallshusfallet) saknas angivet belopp avseende en del av mutorna. Dessa värden har därför inte inkluderats i statistiken för mutans värde. I ett fall (Fartygsfallet) har påföljdseftergift meddelats gällande två åtalade, dessa har därför inte inkluderats i statistiken över påföljder.

Angiven statistik är avrundad till närmaste heltal.

Vid angivande av friande dom har hänsyn enbart tagits till mutbrott, även om domen medfört ansvar för annan brottslighet. Detsamma gäller för angivande om dom vunnit laga kraft eller överklagats.

GÄLLANDE STRAFFBESTÄMMELSER

Bestämmelserna om mutbrott återfinns i brottsbalken 10 kap. 5a-e §§ och innebär i huvudsak följande:

1. En anställd eller en uppdragstagare får inte ta emot, godta ett löfte om eller begära en otillbörlig belöning för utövningen av anställningen eller uppdraget (tagande av muta).

2. Det är inte tillåtet att åt en anställd eller en uppdragstagare lämna, utlova eller erbjuda en otillbörlig belöning för utövningen av anställningen eller uppdraget (givande av muta).

3. Det är inte tillåtet att ta emot, godta ett löfte om eller begära en otillbörlig förmån för att påverka någon som utövar myndighet eller beslutar om offentlig upphandling eller att lämna, utlova eller erbjuda en otillbörlig förmån till någon för att denne ska påverka beslutsfattaren vid myndighetsutövning eller offentlig upphandling (handel med inflytande).

4. En näringsidkare måste vara försiktig med att lämna pengar eller andra tillgångar till sina ombud, agenter, samarbetspartners eller andra representanter så att medlen inte används till mutor (vårdslös finansiering av mutbrott).

Bestämmelserna i dess nuvarande lydelse trädde i kraft den 1 juli 2012. Vissa av domarna som ingår i rättsfallssamlingen avser mutbrott enligt dess tidigare lydelse. Detta har i så fall angetts i referatet.

PÅFÖLJDER

Straffet för tagande av muta respektive givande av muta är böter eller fängelse i högst två år. Om brottet bedöms som grovt är straffet fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Straffet för handel med inflytande och vårdslös finansiering av mutbrott är böter eller fängelse i högst två år.

Om det inte är uppenbart oskäligt kan också domstolen förklara utbyte av mutbrott förverkat.

Den som har grovt åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten och därvid har gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa, ska meddelas näringsförbud, om ett sådant förbud är påkallat från allmän synpunkt.

Har mutbrottet begåtts i utövningen av näringsverksamhet kan näringsidkaren åläggas företagsbot. För att domstolen ska döma ut företagsbot krävs det att näringsidkaren inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga mutbrottet eller att brottet har begåtts av en person i ledande ställning eller av en person som har haft ett särskilt kontrollansvar i verksamheten. Detta gäller dock inte om brottsligheten varit riktad mot näringsidkaren.

2022
STATISTIK

ANTAL MÅL
33 st

INSTANS

I instansfördelningen har samtliga domar medräknats. Antalet domar år 2022 uppgick till 34 st.
Ingen dom avser strafföreläggande utfärdat av Åklagarmyndigheten.

SITUATION
umgänge mellan

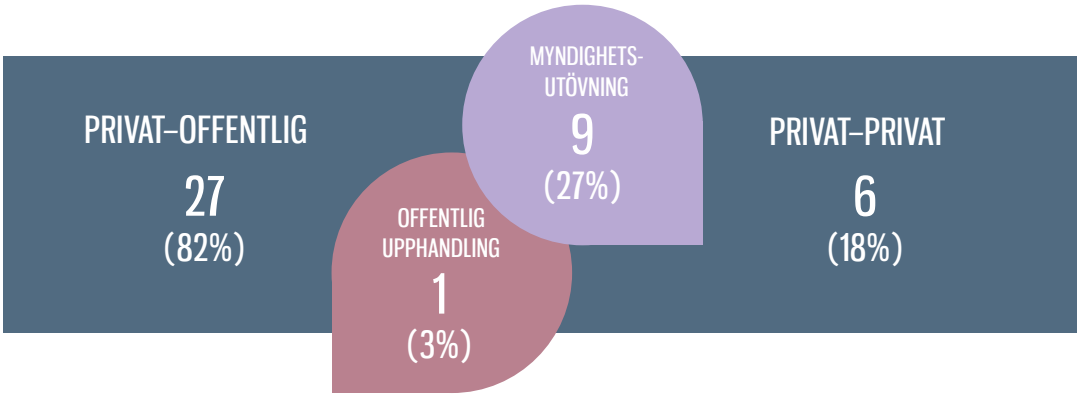

SEKTORER

- 21% ORDNINGSMAKT, 7 ST
- 18% TRANSPORT OCH FORDON, 6 ST
- 15% VÅRD OCH OMSORG, 5 ST
- 12% BYGG OCH ANLÄGGNING, 4 ST
- 9% AVLOPP, AVFALL, EL OCH VATTEN, 3 ST
- 9% DATA, IT & TELEKOMMUNIKATION, 3 ST
- 6% HANDEL OCH TJÄNSTER, 2 ST
- 3% SPORT- OCH FRITIDSVERKSAMHET, 1 ST
- 3% FINANSIELL VERKSAMHET, 1 ST
- 3% SKOLA OCH UTBILDNING, 1 ST

ANTAL ÅTALADE PERSONER (77 st)

DÖMDA
69 st
(90%)

FRIADE
8 st
(10%)

GEOGRAFISK FÖRDELNING

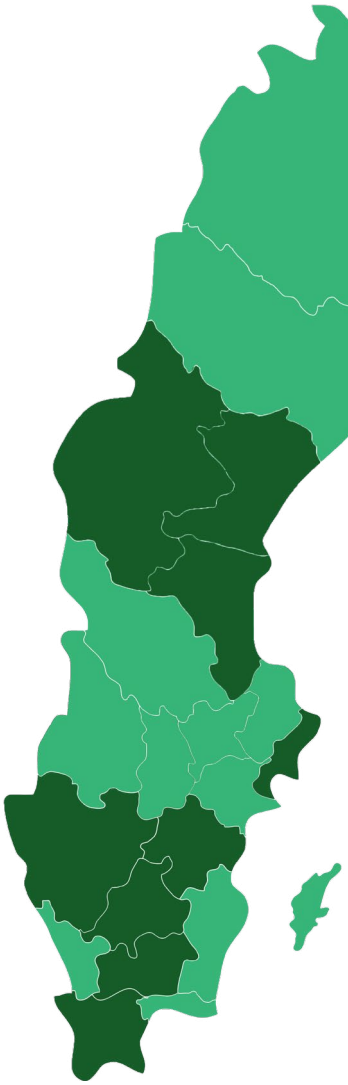

STOCKHOLMS LÄN
13 st 39%

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN
7 st 21%

SKÅNE LÄN
5 st 15%

ÖSTERGÖTLANDS LÄN
3 st 9%

GÄVLEBORGS LÄN
1 st 3%

JÄMTLANDS LÄN
1 st 3%

JÖNKÖPINGS LÄN
1 st 3%

KRONOBERGS LÄN
1 st 3%

VÄSTERNORRLANDS LÄN
1 st 3%

PÅFÖLJD

Företagsbot
6 st
(18%)

DAGSBÖTER 42 st (61%)

FÄNGELSE 14 st (20%)

VILLKORLIG DOM 9 st (13%)

SKYDDSTILLSYN 1 st (1%)

SLUTEN UNGDOMSVÅRD 1 st (1%)

MUTBELOPP

HÖGSTA BELOPP:
6 199 772 kr

LÄGSTA BELOPP:
450 kr

MEDIANBELOPP:
10 000 kr

SAMLAT VÄRDE: 25 537 515 kr

BROTTSRUBRICERING

GIVANDE AV MUTA	TAGANDE AV MUTA
– 42 st – varav grovt 8 st	– 31 st – varav grovt 10 st
HANDEL MED INFLYTANDE	VÅRDSLÖS FINANSIERING AV MUTBROTT
– 0 st –	– 0 st –

MEDHJÄLP
– 10 st –
varav grovt 5 st

DEN TYPISKE MUTBROTTSLINGEN 2022

MAN 42 ÅR (91%)

Givaren av mutan arbetar oftast inom

PRIVAT SEKTOR

Tagaren av mutan arbetar oftast inom

OFFENTLIG SEKTOR

DEN VANLIGASTE MUTAN

1. Pengar
2. Sakgåva
3. Presentkort
4. Mat & dryck 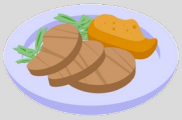

JÄMFÖRELSE 2021–2022

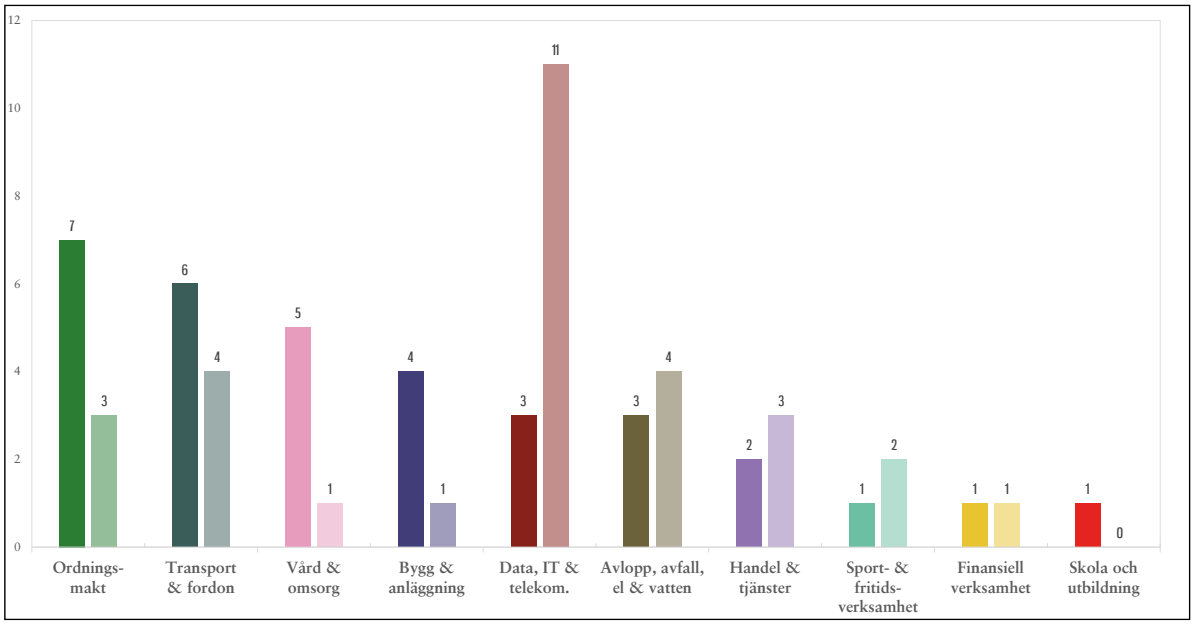

Under 2022 avser flest mål Ordningsmakt med sju mål, en ökning med fyra mål sedan 2021. Därefter följer Transport och fordon som ökat med två mål samt Vård och omsorg som ökat med fyra mål. Störst minskning har skett inom Data, IT och telekom, som minskat med åtta mål sedan föregående år.

I år utdömdes en företagsbot som översteg en miljon kr, den uppgick till **tre miljoner kr**.

Under 2022 åtalades 77 personer för mutbrott, vilket är det högsta antalet under sex år. **9 av 10** av dessa dömdes för mutbrottet.

Det samlade värdet på mutbeloppen har minskat med **78 procent** sedan 2021 - från cirka 117 miljoner kronor 2021 till drygt 25,5 miljoner kronor 2022. Detta kan förklaras med att det under 2021 var ett mål som avsåg ett betydande mutbelopp.

PRIVAT–PRIVAT

18%

(17%)

PRIVAT–OFFENTLIG

82%

(83%)

I likhet med 2021 avsåg de flesta målen år 2022 mutbrott i relationen privat-offentlig. Det speglar den vanligaste relationen där en person från privat sektor ger en förmån till en person i offentlig sektor, eller att den senare begär en förmån.

TRENDER FEMÅRSPERIOD 2018-2022

SEKTORER

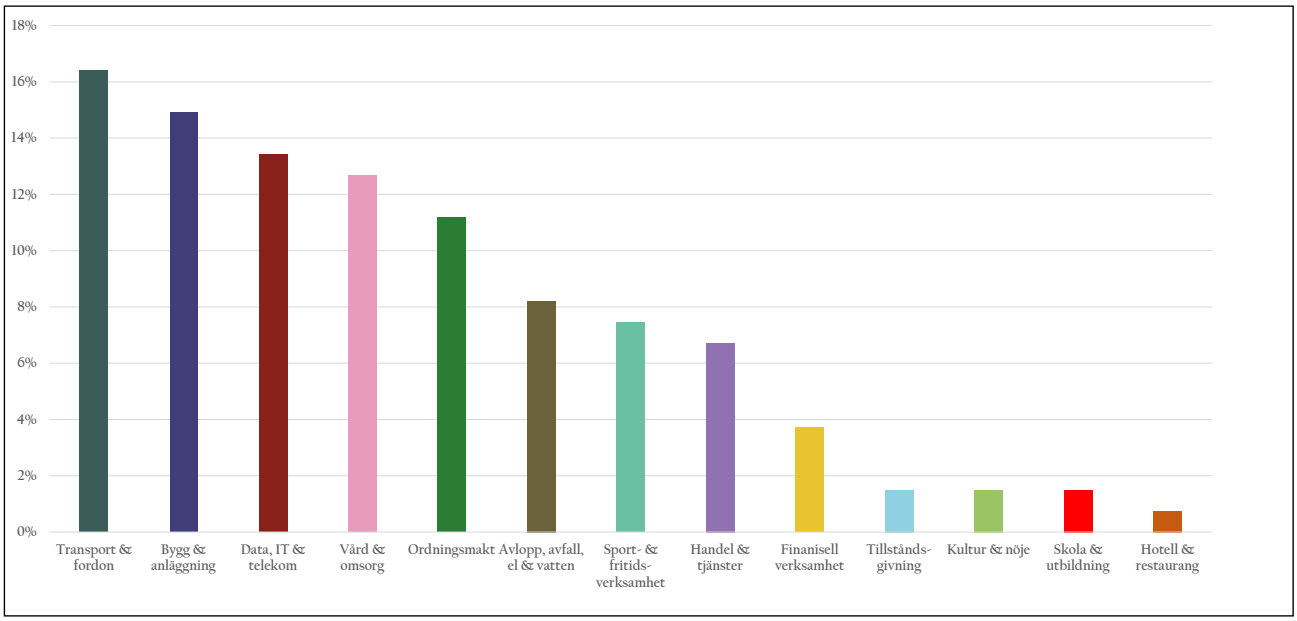

Den sektor som under de senaste fem åren har haft procentuellt högst andel mål är Transport och fordon (16%). Därefter följer Bygg och anläggning (15%), Data, IT & telekom (13%) och Vård & omsorg (13%). Tillsammans står de tre sektorerna för över hälften av samtliga mål (57%). Lägst andel har Hotell och restaurang med endast ett mål (1%).

BROTTSRUBRICERING

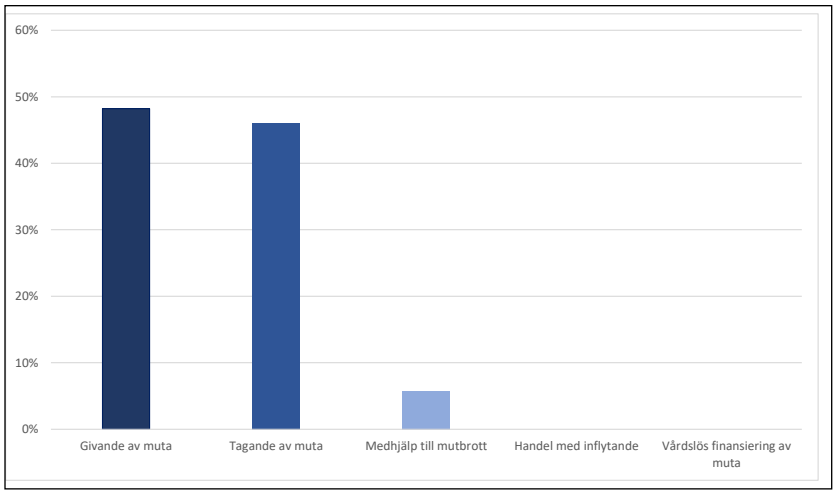

Trots att andelen brottsrubriceringar för givande respektive tagande av muta skiftat genom åren, har de över en femårsperiod rubricerats nästan lika ofta (48% resp. 46%). Endast 6% har avsett medhjälp till mutbrott.

Sedan de nya mutbrotts-bestämmelserna handel med inflytande och vårdslös finansiering av mutbrott trädde i kraft 2012 har **ingen** dom meddelats för dessa.

DEN VANLIGASTE MUTAN

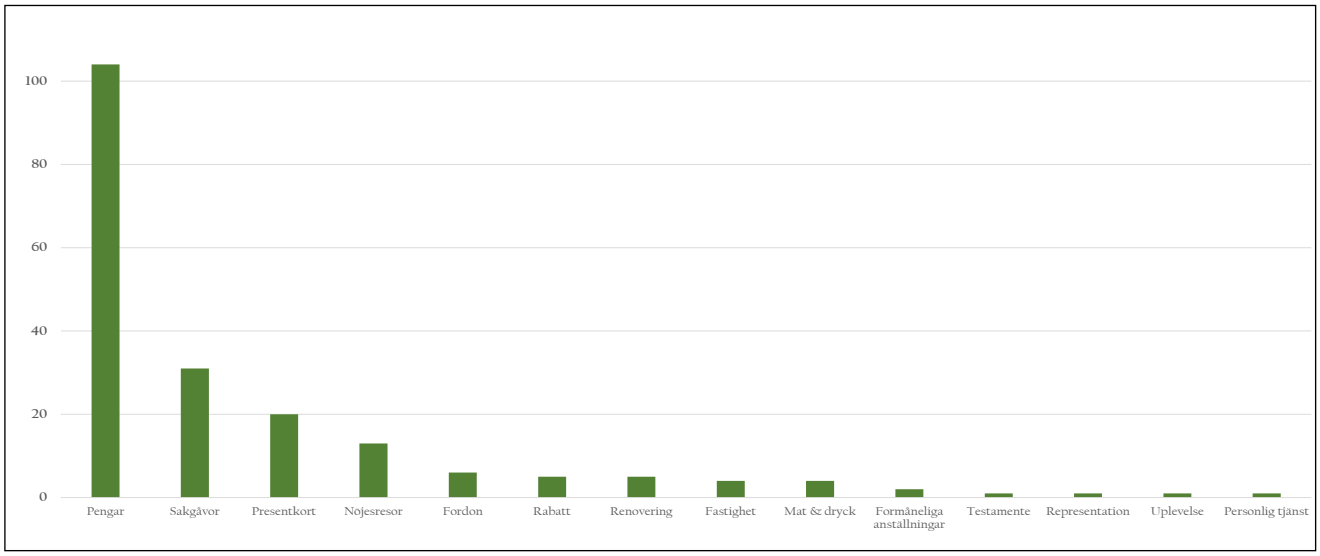

Under åren 2018 till 2022 har totalt 196 mutor förekommit i mutbrottsmålen. Drygt hälften av dessa har rört sig om pengar (104 st). Därefter följer sakgåvor (31 st), presentkort (20 st) och nöjesresor (13 st). Lägst antal rör representation, testamente, upplevelse och personlig tjänst (1 st vardera).

DEN TYPISKE MUTBROTTSLINGEN

Den typiske mutbrottslingen har de senaste fem åren varit en man mellan 42 och 52 år gammal.

Givaren arbetar vanligen i privat sektor, medan tagaren vanligen arbetar inom offentlig sektor.

Lägst andel män dömdes under år 2020 (69%), och högst andel män år 2021 (95%).

MUTBELOPP

De senaste tre åren har det totala värdet för mutor skiftat avsevärt. 2020 uppgick det till drygt 16,6 miljoner kronor, under 2021 närmare 117 miljoner kronor och 2022 drygt 25,2 miljoner kronor.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Årets domar sektor för sektor

ORDNINGSMAKT

TABLETTFALLET 1
RATTFYLLERIFALLET 2
SNAPCHATFALLET 3
TONÅRSFALLET 4
HÄKTESFALLET 5
MEDDELANDEFALLET 6
OMBOKNINGSFALLET 7

TRANSPORT OCH FORDON

TRAFIKFALLET 9
MEJLFALLET 10
FARTYGSFALLET 11
KÖRPROVSFALLET 13
BILBESIKTNINGSFALLET 14
TESTKÖRNINGSFALLET 15

VÅRD OCH OMSORG

TESTAMENTEFALLET 16
VÅRDVERKTYGSFALLET 17
FÖRÄLDERFALLET 19
DOPINGFALLET 21
PENGAÖVERFÖRINGSFALLET 22

BYGG OCH ANLÄGGNING

BYGGFALLET 23
ATTEFALLSHUSFALLET 26
JULKORTSFALLET 27
STRANDSKYDDSFALLET 28

AVLOPP, AVFALL, EL OCH VATTEN

SPONSORFALLET 29
ELBOLAGSFALLET 30
FAKTURAFALLET 33

DATA, IT OCH TELEKOMMUNIKATION

MEDIEBOLAGSFALLET 35
VOUCERSFALLET 36
TELEKOMFALLET 37

HANDEL OCH TJÄNSTER

UTLANDSRESEFALLET 40
PRODUKTCHEFSFALLET 41

SPORT OCH FRITID

LIVESPELSFALLET 43

FINANSIELL VERKSAMHET

BANKLÅNEFALLET 45

SKOLA OCH OMSORG

PRAKTIKANTFALLET 47

ORDNINGSMAKT

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GIVANDE AV MUTA

FÄNGELSE
2 mån

ÖVERKLAGAD

TABLETTFALLET

Intagen erbjöd pengar till kriminalvårdare i utbyte mot träningstabletter

Norrtälje tingsrätt, dom 2022-03-29 i mål nr B 1720-21

En intagen erbjöd en kriminalvårdare 20 000 kronor i utbyte mot att denne skulle ta in träningstabletter på anstalten. Vårdaren avböjde erbjudandet och anmälde händelsen till sin närmsta chef.

Den intagnas invändning om att erbjudandet skulle ha lämnats som ett skämt saknade enligt tingsrätten stöd i utredningen. Åtalet ansågs styrkt och den intagna dömdes för givande av muta samt annan brottslighet till fängelse i två månader.

ORDNINGSMAKT

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GIVANDE AV MUTA

MYNDIGHETSUTÖVNING

DAGSBÖTER
60 st

LAGA KRAFT

RATTFYLLERIFALLET

Person erbjöd poliser pengar i samband med misstänkt rattfylleri

Borås tingsrätt, dom 2022-05-12 i mål nr B 1448-22

En person erbjöd två poliser 10 000 kronor vardera för att inte rapportera misstänkt rattfylleri i samband med poliskontroll och blåstestning. Personen förnekade brott med invändningen att uttalandet var ett skämt och inte allvarligt menat.

Domstolen bedömde polisernas redogörelse av händelsen som trovärdig. Personens invändning lämnades därför utan avseende. Tingsrätten ansåg brottet fullbordat redan vid försöket att erbjuda ersättning till poliserna.

Personen dömdes för givande av muta och påföljden bestämdes till 60 dagsböter.

ORDNINGSMAKT

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GIVANDE AV MUTA

SKYDDSTILLSYN

ÖVERKLAGAD

SNAPCHATFALLET

Häktad ungdom erbjöd betalning för tillgång till Snapchat

Malmö tingsrätt, dom 2022-07-08 i mål nr 2767-22

En ungdom erbjöd en kriminalvårdare 50 000 kronor för att få kontakt med sin familj via Snapchat under sin tid som häktad. Vårdaren underrättade vakthavande befäl efter händelsen. Ungdomen erkände gärningen, men hävdade att summan som erbjudits var lägre.

Tingsrätten fann de uppgifter som lämnats av vårdaren tillförlitliga. Ungdomen dömdes för givande av muta och annan brottslighet. Påföljden bestämdes till skyddstillsyn.

SLUTEN UNGDOMSVÅRD
2 år 4 mån

LAGA KRAFT

TONÅRSFALLET

Tonåring erbjöd muta till kriminalvårdare

Solna tingsrätt, dom 2022-08-12 i mål nr B 4049-22

En tonåring erbjöd en kriminalvårdare 20 000 kronor i syfte att få hjälp med att rymma från häktet. Vårdaren anmälde händelsen till sin överordnade.

Tingsrätten konstaterade att en förutsättning för mutbrott är att *det finns en tänkbar koppling mellan den utlovade eller erbjudna förmånen och någon åtgärd som arbetstagaren haft möjlighet att utöva inflytande över. Även om det inte behöver styrkas att förmånen syftat till, föranlett eller belönat någon viss konkret åtgärd knuten till just lämnaren.* Tingsrätten fastslog att erbjudandet som riktats mot vårdaren var ett typexempel på en sådan otillbörlig förmån som avses i straffbestämmelsen om givande av muta. Vidare konstaterade domstolen att det funnits ett tydligt samband mellan erbjudandet om pengar och någon åtgärd vårdaren haft möjlighet att vidta eller på annat sätt kunnat påverka.

Tonåringen dömdes för givande av muta samt annan brottslighet. Påföljden bestämdes till sluten ungdomsvård i två år och fyra månader.

FÄNGELSE
8 mån

LAGA KRAFT

HÄKTESFALLET

En intagen erbjöd pengar till kriminalvårdare för att få ringa sin bror

Linköpings tingsrätt, dom 2022-10-27 i mål nr B 1978-22

En intagen erbjöd 25 000 kronor till en kriminalvårdare för att få ringa till sin bror. Vårdaren informerade sin chef varpå händelsen polisanmäldes.

Tingsrätten konstaterade inledningsvis att *skyddsintresset för mutbrott inom den offentliga sektorn är att allmänheten ska kunna förlita sig på att det offentliga bedriver sin verksamhet med absolut hederlighet och opartiskhet.*

Domstolen ansåg att erbjudandet hade utgjort en otillbörlig förmån då pengarna erbjudits vårdaren under dennes tjänsteutövning. Tingsrätten fann de uppgifter som lämnats av vårdaren och chefen tillförlitliga. Den intagna dömdes därför för givande av muta.

Den intagna hade sedan tidigare dömts till fängelse i åtta månader för annan brottslighet. Eftersom mutbrottet begåtts kort tid innan tidigare dom hade meddelats betraktades mutbrottet som nyupptäckt brottslighet. Tingsrätten fann därför att det tidigare utdömda fängelsestraffet även skulle omfatta brottet givande av muta.

FRIANDE DOM

LAGA KRAFT

MEDDELANDEFALLET

Intagen påstods erbjudit pengar till kriminalvårdare för att förmedla ett meddelande

Gävle tingsrätt, dom 2022-11-09 i mål nr B 2092-22

En intagen erbjöd en kriminalvårdare 500 kronor mot att denne skulle förmedla ett meddelande.

Den intagna nekade till brott och uppgav bland annat att denne inte kom ihåg om det som påstått sagts, men alldeles oavsett hade det i så fall inte varit allvarligt menat. Det fanns en sådan jargong på häktet.

Tingsrätten konstaterade inledningsvis att det genom vittnesförhör i målet var utrett att den intagna erbjudit vårdaren 500 kronor. Den intagna var dock vid tidpunkten för erbjudandet inte ålagd restriktioner, vilket gjorde att denne själv haft möjlighet att skicka meddelanden till personer utanför häktet. Tingsrätten tog även fasta på att vårdaren inte kunnat redogöra för i vilket sammanhang uttalandet fällts eller vad det skulle röra sig om för slags meddelande. Det var i målet även utrett att det funnits en viss bekantskap mellan den intagna och vårdaren.

Mot bakgrund av ovanstående fann tingsrätten att den intagnas uppfattning att denne inte haft någon brottslig avsikt med uttalandet inte kunde lämnas utan avseende. Det var därmed inte bevisat att den intagna haft uppsåt till givande av muta. Den intagna friades därför från mutbrott.

FRIANDE DOM

LAGA KRAFT

OMBOKNINGSFALLET

Civilanställd vid flygplats påstods ha begärt förmån vid ombokning av flygbiljett

Attunda tingsrätt, dom 2022-12-22 i mål nr B 5063-22

En civilanställd passkontrollant vid en flygplats åtalades för tagande av muta i samband med att denne velat omboka sin flygbiljett kostnadsfritt eller till ett rabatterat pris vid ett biljettkontor på samma flygplats. Kontrollanten visade vid tillfället upp sin tjänstebricka för personalen och talade om att denne var anställd på flygplatsen. Enligt åklagaren begärde kontrollanten, i egenskap av anställd vid flygplatsen, en otillbörlig förmån av de anställda vid biljettkontoret, bestående i att denne skulle slippa betala extra kostnader om cirka 3 000 kronor för ombokning av sin flygbiljett.

I fråga om personen agerat i egenskap av anställd vid flygplatsen fann tingsrätten att kontrollanten visat sin tjänstebricka för personalen vid biljettkontoret. Därtill hade kontrollanten talat om att denne var anställd vid flygplatsen i ett tidigt skede och inte i samband med att priset för ombokningen diskuterades. Det var inte heller bevisat att kontrollantens syfte med handlandet varit att påverka priset på ombokningen. Tingsrätten ansåg därför inte att kontrollanten vid det aktuella tillfället agerat i egenskap av anställd vid flygplatsen och omfattades därmed inte av den personkrets som kan dömas för tagande av muta.

Tingsrätten konstaterade vidare att *slippa betala kostnader om cirka 3 000 kronor har ett ekonomiskt värde som inte är obetydligt och omfattas därför av straffstadgandet. Det krävs dock även att begäran är ett allvarligt menat anspråk och framställs på ett otvetydigt sätt. Någon förmån behöver dock inte ha överlämnats eller kommit den som begärt förmånen tillhanda.*
Domstolen ansåg visserligen att det var bevisat att kontrollanten inte varit nöjd med kostnaden för att omboka sin biljett och ifrågasatt priset samt att denne skulle behöva betala något överhuvudtaget. Tingsrätten framhöll dock att *uttrycka missnöje över ett pris eller att ifrågasätta att man ska erlägga betalning inte är att jämställa med att begära en förmån.*

Avseende otillbörlighetsbedömningen konstaterade domstolen att det *i begreppet otillbörlig bland annat ligger ett krav på motprestation, dvs att det*

(FORTS. OMBOKNINGSFALLET)

måste finnas en tänkbar koppling mellan förmånen och någon åtgärd som den anställde haft möjlighet att utöva inflytande över. Domstolen konstaterade härvid att förmånen i detta fall inte haft en sådan tydlig och konkret inriktning på att belöna eller påverka ett pliktstridigt agerande eller ens att det förelåg en risk för att kontrollanten skulle påverkas att på något sätt gynna de anställda vid biljettkontoret. Tingsrätten ansåg därför inte att förmånen var otillbörlig. Eftersom det inte var bevisat att kontrollanten ville få förmåner i utbyte mot någon gentjänst inom ramen för dennes tjänst var det inte heller styrkt att det fanns ett tjänstesamband.

Tingsrätten ansåg sammantaget att kontrollanten inte gjort sig skyldig till mutbrott. Denne dömdes dock för annan brottslighet.

TRANSPORT OCH FORDON

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GIVANDE AV MUTA

MYNDIGHETSUTÖVNING

DAGSBÖTER
80 st

LAGA KRAFT

TRAFIKFALLET

Erbjudande om pengar i samband med förarprov

Attunda tingsrätt, dom 2022-03-18 i mål nr B 11206-21

En person erbjöd 10 000 kronor till en förarprövare för att godkänna personens förarprov. Tingsrätten ansåg åtalet styrkt genom de muntliga uppgifter som lämnats av förarprövaren, dennes chef och den åtalade.

I påföljdsbedömningen beaktade tingsrätten att handlingen utförts i förhållande till förarprövarens tjänsteutövning och att den därmed syftat till att påverka myndighetsutövning av viktigt slag. Tingsrätten beaktade även att det var fråga om svårupptäckt brottslighet samt att handlingen ansågs *medföra betydande skadeverkningar för allmänhetens förtroende för det allmännas myndighetsutövning*. Personen dömdes därmed för givande av muta. Påföljden bestämdes till 80 dagsböter.

TRANSPORT OCH FORDON

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GIVANDE AV MUTA

MYNDIGHETSUTÖVNING

DAGSBÖTER
60 st

LAGA KRAFT

MEJLFALLET

Erbjudande om pengar i utbyte mot körkort

Jönköpings tingsrätt, dom 2022-03-22 i mål nr B 5069-21

En person, som misslyckats med både uppkörning och kunskapsprov vid flera tillfällen, mejlade den ansvariga myndigheten ett erbjudande om att betala för att få sitt körkort.

Tingsrätten konstaterade att mejlen till den ansvariga myndigheten innehöll erbjudande om betalning i utbyte mot körkort. Förfrågningarna ansågs vara riktade mot en specifik myndighetsanställd och omständigheterna i målet talade för att personen haft kännedom om kraven för att tilldelas ett svenskt körkort. Tingsrätten fann åtalet styrkt och personen dömdes för givande av muta. Påföljden bestämdes till 60 dagsböter.

TRANSPORT OCH FORDON
TINGSRÄTT + HOVRÄTT
PRIVAT – OFFENTLIG
GIVANDE AV MUTA
TAGANDE AV MUTA
MYNDIGHETSUTÖVNING

FARTYGSFALLET

Fartygsinspektörer bjöds på middag av fartygets befälhavare

Svea hovrätt, dom 2022-04-13 i mål nr B 11966-19
Överklagad dom: Stockholms tingsrätt, dom 2019-10-11 i mål nr B 12785-18

I samband med en fartygsinspektion bjöd fartygets befälhavare två fartygsinspektörer, efter genomförandet av inspektionen, på middag till ett värde om 450 kronor per person. Middagen betalades av fartygsbolaget som representationskostnad.

Åklagaren yrkade på ansvar för givande respektive tagande av muta.

Tingsrättens bedömning

Tingsrätten konstaterade inledningsvis att det saknas en legaldefinition av när en förmån blir otillbörlig – och därmed muta – samt att en helhetsbedömning får göras i det enskilda fallet. Av relevans för bedömningen är mottagarens tjänst eller uppdrag, förmånens art och värde. Tingsrätten betonade härvid att mutbrottsregleringen avser att inom den offentliga sektorn skydda allmänhetens tilltro till att myndighetsutövning utövas korrekt och att offentliga organ bedriver sin verksamhet med absolut hederlighet och opartiskhet.

Inspektörerna befann sig ombord på fartyget för att inspektera säkerheten, vilket utgör myndighetsutövning. Tingsrätten framhöll vidare att *mutbrott inte är ett effektbrott utan det räcker att förmånen, utifrån sett, kan uppfattas som beteendepåverkande. Det hade därför ingen betydelse att det i målet inte ens påståtts att middagen lämnats för att påverka inspektörerna eller att deras myndighetsutövning påverkats av middagen.* Gällande värdet på middagen, 450 kronor, bedömde tingsrätten att det inte var så ringa att det av den anledningen skulle vara straffritt. Slutligen konstaterade tingsrätten att det fanns ett tjänstesamband, även om middagen hade skett under den tid som inspektörerna varit lediga ombord på fartyget.

I fråga om uppsåt konstaterade tingsrätten att *straffansvaret är personligt och att det saknar betydelse om en arbetsgivare eller annan har lämnat samtycke till att ta emot förmånen.* Enligt domstolen kan det emellertid påverka

(FORTS. FARTYGSFALLET)

uppsåtsbedömningen om den som tagit emot en förmån saknat kännedom om att det varit otillåtet. I det aktuella fallet konstaterade tingsrätten dock att det hade förekommit diskussioner om mutbrott på inspektörernas arbetsplats och att de i vart fall skulle anses likgiltiga inför att de tog emot en otillåten förmån vilket är tillräckligt för straffansvar. Befälhavaren och de två inspektörerna dömdes därför för givande respektive tagande av muta.

Hovrättens bedömning

Hovrätten delade tingsrättens bedömning avseende skuldfrågan. I fråga om påföljd beaktade hovrätten bland annat att inspektörerna avskedats samt att handläggningen varit långsam, närmare två och ett halvt år. Domstolen fann det uppenbart oskäligt att döma ut påföljd och meddelade i stället påföljdseftergift. Avseende befälhavaren beaktades endast den långa handläggningstiden och hovrätten sänkte därför antalet dagsböter från 40 till 30.

TRANSPORT OCH FORDON

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GIVANDE AV MUTA

MYNDIGHETSUTÖVNING

DAGSBÖTER
60 st

KÖRPROVSFALLET

Erbjudande om pengar och matchbiljetter i samband med uppkörning

Helsingborgs tingsrätt, dom 2022-07-05 i mål nr B 2937-22

En person erbjöd 5 000 kronor samt matchbiljetter till en förarprövare under avslutad del av förarprovet. Erbjudandet avböjdes och förarprövaren anmälde incidenten till sin närmsta chef varpå händelsen polisanmäldes.

Personen nekade till brott och hävdade att varken pengar eller matchbiljetter erbjudits förarprövaren utan att det rört sig om missuppfattningar. Tingsrätten bedömde dock att vittnesmålen varit tillförlitliga och att det därför saknades anledning att ifrågasätta lämnade uppgifter.

Domstolen lyfte att erbjudandet om ersättning hade skett i förhållande till förarprövarens tjänsteutövning och att handlingen därmed *syftat till att påverka ett beslutsfattande vid myndighetsutövning av viktigt slag.* Personen dömdes för givande av muta och påföljden bestämdes till 60 dagsböter. I bedömningen beaktades att det varit fråga om svårupptäckt brottslighet som typiskt sett anses *medföra betydande skadeverkningar för allmänhetens förtroende för det allmännas myndighetsutövning.*

TRANSPORT OCH FORDON
TINGSRÄTT
PRIVAT – PRIVAT
GIVANDE AV MUTA
TAGANDE AV MUTA
MYNDIGHETSUTÖVNING

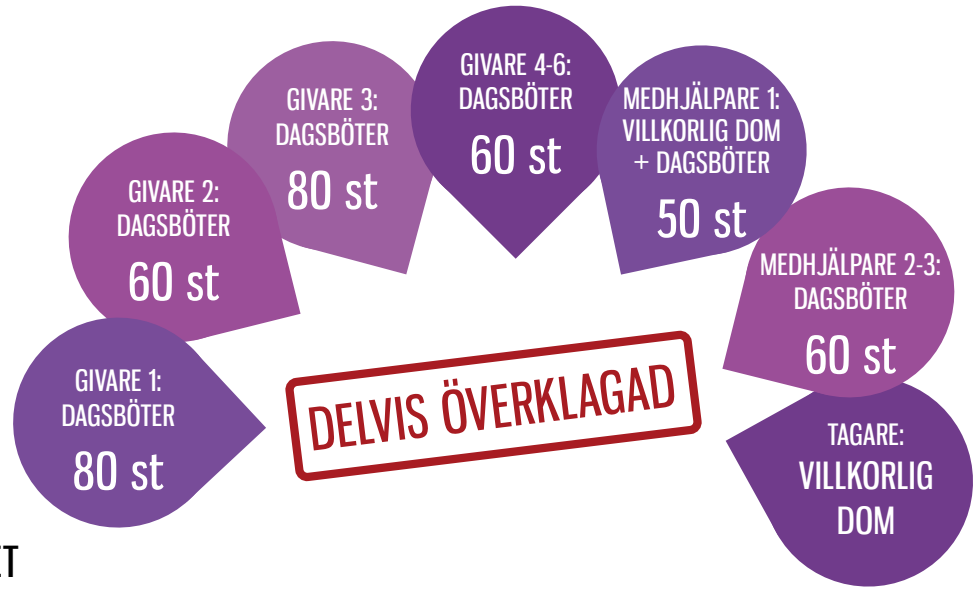

BILBESIKTNINGSFALLET

Swish-betalningar för registrering av bilar som besiktigade och godkända

Göteborgs tingsrätt, dom 2022-11-23 i mål nr B 9331-21

Ett flertal bilägare förde vid olika tillfällen, antingen direkt eller via vänner, över en summa om cirka 2 800 kronor per fordon till en mellanhand för att få bilar registrerade som besiktigade och godkända vid besiktning. Mellanhanden, som behöll en mindre del av inbetalningarna själv, bokade och betalade för besiktningsavgifter. Denne vidareförmedlade därefter 2 000 kronor per fordon till en besiktningstekniker vid en bilprovning. Besiktningsteknikern registrerade i sin tur, samma dag eller dagen efter att inbetalningarna inkommit, fordonen som besiktigade och godkända vid besiktningen.

Tingsrätten konstaterade inledningsvis att besiktningsteknikern var en mutbar person. Domstolen ansåg även att det var ställt utom rimligt tvivel att denne mottagit otillbörliga förmåner inom ramen för sin anställning via mellanhänder. Två av bilägarna erkände gärningen. Resterande bilägare förnekade brott, men kunde inte lämna någon godtagbar förklaring till de betalningar som gjorts eller till hur deras bilar hade blivit besiktigade trots att de inte varit med bilarna på besiktningsstationen. Sammantaget kom tingsrätten fram till att åtalen mot samtliga var styrkta.

Besiktningsteknikern dömdes för tagande av muta i sju fall till villkorlig dom. Domen förenades inte med dagsböter eftersom den dömde fått lämna sitt arbete. De båda vännerna som agerat mellanhänder, men inte gjort någon vinning på brotten, dömdes för medhjälp till givande av muta i två fall. Påföljden bestämdes till 60 dagsböter vardera. Mellanhanden som behållit en mindre del av de överförda beloppen dömdes för medhjälp till tagande av muta i sju fall till villkorlig dom och 50 dagsböter. Domstolen beaktade härvid att denne inte gjort någon större vinst på brottsligheten. De sex bilägarna dömdes för givande av muta. Påföljden bestämdes till mellan 60 och 80 dagsböter beroende på antal fall och fordon de fått registrerade som godkända vid besiktningen. Avseende besiktningsteknikern och mellanhanden förklarades värdet av förmånerna som förverkat utbyte av brott.

TRANSPORT OCH FORDON

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GIVANDE AV MUTA

MYNDIGHETSUTÖVNING

DAGSBÖTER
80 st

ÖVERKLAGAD

TESTKÖRNINGSFALLET

Erbjudande om betalning i samband med uppkörning för körkort

Göteborgs tingsrätt, dom 2022-12-06 i mål nr B 5633-22

En person erbjöd efter en misslyckad uppkörning att betala ett okänt belopp till trafikinspektören. Inspektören informerade därefter sin chef om erbjudandet om betalning. Personen nekade till att ha erbjudit betalning för att få ett godkänt resultat.

Tingsrätten bedömde inspektörens vittnesmål som trovärdigt. Domstolen fann att inspektören inom ramen för dennes anställning erbjudits en otillbörlig förmån. Personen dömdes för givande av muta till 80 dagsböter.

VÅRD OCH OMSORG

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GROVT TAGANDE AV MUTA

VILLKORLIG DOM + DAGSBÖTER 150 st

LAGA KRAFT

TESTAMENTEFALLET

God man förordnades som universell testamentstagare av huvudman

Linköpings tingsrätt, dom 2022-03-08 i mål nr B 4641-18

En god man förordnades som universell testamentstagare av sin huvudman. Den gode mannen godkände, efter sin huvudmans död, dennes testamentsförordnande samt tog emot kvarlåtenskapen. Värdet av den totala kvarlåtenskapen uppgick till cirka 6,2 miljoner kronor.

Tingsrätten konstaterade inledningsvis att godmanskap omfattas av mutbrottsbestämmelserna samt att det inte hade någon betydelse att uppdraget vid tiden för godkännandet av testamentet och kvarlåtenskapen hade avslutats med anledning av huvudmannens död.

Trots att det inte var en fråga om en tjänst inom vården, där det finns ett begränsat utrymme att anse att en förmån mottagits i egenskap av privatperson, framhöll tingsrätten att godmanskap ändå talar för ett särskilt starkt integritetsskydd - likt en tjänst inom vården. Även om en vänskap hade utvecklats under förordnandet bedömdes det vara utrett att det inte funnits en relation innan godmanskapet påbörjats. Mot bakgrund av detta bedömde tingsrätten att den gode mannen inom ramen för sitt godmanskap tagit emot förmånen samt att den varit uppenbart otillbörlig.

Tingsrätten dömde den gode mannen för grovt tagande av muta. Med beaktande av bland annat att brottet begåtts för länge sedan, att förundersökningen pågått under lång tid samt att den gode mannen var äldre bedömde tingsrätten att påföljden kunde stanna vid villkorlig dom förenat med 150 dagsböter. Värdet av förmånerna förklarades som förverkat utbyte av brott.

VÅRD OCH OMSORG

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GROVT GIVANDE AV MUTA

GROVT TAGANDE AV MUTA

OFFENTLIG UPPHANDLING

VÅRDVERKTYGSFALLET

Upphandlingsansvariga erbjöds anställningar i samband med upphandling

Malmö tingsrätt, dom 2022-04-01 i mål nr 8144-21

Två anställda vid en region med upphandlingsansvar i en expertgrupp samt den enes fru erbjöds, i samband med en upphandling av ett digitalt vårdverktyg till primärvården, förmånliga anställningar i en leverantörs nystartade bolag. Detta i utbyte mot information som underlättade för leverantören att lämna det bästa anbudet och vinna upphandlingen. De båda upphandlingsansvariga och den enes fru accepterade erbjudandena och leverantören vann sedermera upphandlingen. Värdet på avtalet beräknades uppgå till 320 miljoner kronor. Regionen hade även samupphandlat det digitala vårdverktyget med en annan region som senare tecknade avtal med samma leverantör. Värdet på det avtalet beräknades uppgå till 499 miljoner kronor.

Efter att det i media påstått att det förekommit oegentligheter vid upphandlingen avbröts projektet och en extern granskning tillsattes, vilket utmynnade i en polisanmälan. De två upphandlingsansvariga åtalades för grovt tagande av muta och grov trolöshet mot huvudman och leverantören för grovt givande av muta och medhjälp till grov trolöshet mot huvudman.

Tingsrätten konstaterade avseende den ena upphandlingsansvarige och dennes fru att erbjudandena om anställning skett under pågående upphandling, vilket visade att erbjudandena haft samband med den enas upphandlingsansvarigas uppdrag i expertgruppen för upphandlingen.

I fråga om otillbörlighet konstaterade tingsrätten att anställningarna inneburit förmåner såsom fler semesterdagar, lönelyft, optionsprogram, aktier eller delägarskap i leverantörens företag. Detta medförde enligt tingsrätten att erbjudandena motsvarade icke obetydliga värden för mottagarna, även med beaktande av att det skulle krävas motprestationer i form av en arbetsinsats. De båda upphandlingsansvariga skulle även själva få bestämma arbetsuppgifter, vilket även talade för otillbörlighet. Vad avsåg frun hade kontakten och avtalet skötts av dennes man. Tingsrätten menade därför att den ena upphandlingsansvarigas och dennes frus anställningar vid en objektiv bedömning skulle uppfattas som en belöning för att den

(FORTS. VÅRDVERKTYGSFALLET)

upphandlingsansvariga lämnat information före och under upphandlingen. Sammantaget fann tingsrätten att förmånerna som erbjudits de upphandlingsansvariga varit otillbörliga och att de gjort sig skyldiga till mutbrott.

I fråga om brotten skulle bedömas som grova konstaterade tingsrätten att båda haft betydelsefulla roller i en beslutsprocess rörande ett ärende om offentlig upphandling avseende betydande värden för två regioner. Tingsrätten underströk att de upphandlingsansvariga haft särskilt ansvarsfulla ställningar och att gärningarna inneburit ett missbruk av och angrepp på detta särskilda ansvar. Brottsligheten hade även inneburit stor ekonomisk skada för båda regionerna, varit svåra att avslöja och riskerade att påverka tilltron till samhällsinstitutioner. Mot bakgrund av detta menade tingsrätten att mutbrotten skulle rubriceras som grova. De upphandlingsansvariga dömdes därför för grovt tagande av muta. De dömdes även för grov trolöshet mot huvudman.

Vad avsåg leverantören konstaterade tingsrätten att denne varit avgörande för att brotten skulle komma till stånd. Denne hade även erbjudit förmåner till två personer med förtroendeställning oberoende av varandra i syfte att få information som underlättade att lämna det bästa anbudet och vinna upphandlingen. Mot bakgrund härav ansåg tingsrätten att denne gjort sig skyldig till grovt givande av muta. Denne dömdes även för medhjälp till grov trolöshet mot huvudman.

I påföljdsbestämningen avseende samtliga beaktades att *det varit fråga om stora investeringsbeslut inom skattefinansierad verksamhet som äventyrat förtroendet för denna verksamhet.* Påföljden för de upphandlingsansvariga bestämdes till fängelse i tre år och sex månader. Påföljden för leverantören bestämdes till fängelse i fyra år. Denne meddelades även näringsförbud i fem år. Samtliga förpliktades även solidariskt att betala cirka 25 miljoner kronor i skadestånd till de båda regionerna.

FRIANDE DOM

LAGA KRAFT

FÖRÄLDERFALLET

Hemtjänstvårdare påstods mottagit smycken samt pengar via överföringar till föräldern

Svea hovrätt, dom 2022-04-21 i mål nr B 619-20
Överklagad dom: Nacka tingsrätt, dom 2019-12-12 i mål nr B 3845-18

Under en tidsperiod om tre år skedde fyra pengaöverföringar från en hemtjänstbrukares konto till ett konto som tillhörde föräldern till en av brukarens hemtjänstvårdare. Totalt fördes 480 000 kronor över till föräldern. Två av överföringarna skedde under den tid som vårdaren var anställd och utförde tjänster för brukaren och två överföringar skedde sedan vårdaren lämnat sin anställning. För pengarna köpte föräldern en bil till vårdaren, till ett värde om cirka 164 000 kronor. Föräldern förde också över sammanlagt 190 000 kronor till vårdaren.

Vårdaren tog även emot och förvarade för brukarens räkning smycken och klockor på obestämd tid. Sedan en polisanmälan skett avseende bland annat misstänkt mutbrott återlämnade vårdaren dessa till brukaren.

Åklagaren väckte åtal mot vårdaren för bland annat grovt mutbrott. Enligt åklagaren skulle överföringarna till föräldern ses som förmåner till vårdaren. I fråga om förvaringen av smycken och klockor menade åklagaren att detta inneburit en förmån eftersom möjligheten att vårdaren skulle kunna tillägna sig dessa var betydande mot bakgrund att denne var brukarens testamentstagare.

Vårdaren nekade till brott och förnekade all inblandning i överföringarna, liksom vetskap om dessa. I fråga om förvaringen av smycken och klockor uppgav vårdaren att meningen alltid varit att dessa skulle återlämnas till brukaren.

Tingsrättens bedömning

Vad avsåg de två överföringar som skett sedan vårdaren avslutat sin anställning hos brukaren konstaterade tingsrätten att det under alla omständigheter saknats ett tjänstesamband och att förutsättningarna för mutbrott därmed inte var uppfyllda. För de två andra överföringarna prövade tingsrätten om dessa kunde anses mottagna av vårdaren via dennes förälder.

(FORTS. FÖRÄLDERFALLET)

Tingsrätten framhöll härvid att *för ansvar för mutbrott när den egentliga mottagaren är en annan än den omedelbara mottagaren krävs att den egentliga mottagaren dels känner till att förmånen kommit i hans eller hennes besittning, dels har gett uttryck för en vilja att behålla eller disponera över den på annat sätt.* Även om det kunde tyckas märkligt att så stora överföringar gjorts till vårdarens förälder utan att vårdaren haft vetskap om detta ansåg domstolen att utredningen inte gav stöd för att vårdaren haft kännedom om överföringarna. Vad gällde smyckena och klockorna fann tingsrätten att vårdaren inte haft för avsikt att behålla eller nyttja föremålen på annat sätt. Därtill ansågs ett tydligt tjänstesamband i denna del saknas.

Vårdaren ansågs sammantaget inte ha gjort sig skyldig till mutbrott. Vårdaren frikändes även från annan brottslighet.

Hovrättens bedömning

Hovrätten fastställde tingsrättens dom och framhöll i tillägg till tingsrättens redovisning att *ett tjänstesamband i allmänhet anses finnas så snart mottagaren har någon möjlighet till påverkan eller inflytande i något avseende som berör givaren.* Åklagaren hade enligt hovrätten inte kunnat bevisa hur brukarens gåvor påverkat vårdaren i något avseende som berört brukaren.

Hovrätten ansåg likt tingsrätten att det inte var bevisat att vårdaren haft kännedom om eller medverkat till de pengaöverföringar som skett till vårdarens förälder under dennes anställning hos brukaren. Vad avsåg överföringarna som skett efter anställningens upphörande ansåg hovrätten att det inte var styrkt att överföringarna inte haft sin grund i brukaren och vårdarens vänskapsrelation.

Hovrätten frikände, i likhet med tingsrätten, vårdaren för grovt tagande av muta och fastställde tingsrättens dom i den delen.

VÅRD OCH OMSORG

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GIVANDE AV MUTA

DAGSBÖTER
30 st

LAGA KRAFT

DOPINGFALLET

Patient erbjöd läkare pengar i utbyte mot utfärdande av läkarintyg

Malmö tingsrätt, dom 2022-04-21 i mål nr B 9805-21

En patient erbjöd en läkare vid vårdcentral 500 kronor för att denne skulle utfärda ett läkarintyg och att patienten därigenom skulle få tillgång till ett recept på ett otillåtet dopingpreparat. Tingsrätten ansåg det styrkt att patienten hade erbjudit läkaren en otillbörlig förmån.

Patienten dömdes för givande av muta. Påföljden bestämdes till 30 dagsböter.

VÅRD OCH OMSORG

TINGSRÄTT + HOVRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIGT

TAGANDE AV MUTA

VILLKORLIG DOM + DAGSBÖTER 40 st

LAGA KRAFT

PENGAÖVERFÖRINGSFALLET

Undersköterska tog emot flera betalningar från patient

Svea hovrätt, dom 2022-12-20 i mål nr B 4787-22
Överklagad dom: Norrtälje tingsrätt, dom 2022-03-22 i mål nr B 1840-21

En undersköterska som arbetade på ett sjukhus mottog vid 24 tillfällen pengaöverföringar av en, numera avliden, patient till ett samlat belopp om drygt 123 000 kronor.

Tingsrättens bedömning

Tingsrätten framhöll inledningsvis att pengaöverföringarna var att anse som förmåner. I fråga om tjänstesamband framhöll tingsrätten att det för tjänster inom vården finns *ett särskilt integritetsskydd som innebär att det inte kan ges något större utrymme för sådana situationer där ett vänskapsförhållande uppstått mellan vårdgivare och vårdtagare*. Domstolen lyfte vidare att *det krävs speciella förhållanden för att förmåner som givits en arbetstagare inom vården inte ska utgöra en belöning för tjänsteutövningen*. Uppgifterna om relationen mellan undersköterskan och patienten bedömdes enligt tingsrätten inte vara en sådan djup vänskapsrelation som krävs för att förmånen ska anses ha lämnats utanför ramen för tjänsteutövningen. Kravet på tjänstesamband ansågs därför vara uppfyllt.

Tingsrätten fann att förmånerna, med hänsyn till att det varit fråga om kontanta medel samt det höga belopp som undersköterskan mottagit, var otillbörliga. Undersköterskan dömdes för tagande av muta.

Mot bakgrund av att undersköterskan förlorat anställningen bestämdes påföljden till villkorlig dom förenat med 40 dagsböter. Värdet av pengaöverföringarna förklarades som förverkat utbyte av brott.

Hovrättens bedömning

Hovrätten anslöt sig till tingsrättens bedömning och fastställde tingsrättens dom i sin helhet.

BYGG OCH ANLÄGGNING

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GROVT GIVANDE AV MUTA

GROVT TAGANDE AV MUTA

BYGGFALLET

Betalningar till vd:n och vice vd:n i ett kommunalägt bolag samt kostnadsfri renovering

Östersunds tingsrätt, dom 2022-06-23 i mål nr B 3223-19

En byggföretagare förde via ett byggentreprenadföretag, byggföretag A, under åren 2014-2018 över medel till vd:n (drygt 5,5 miljoner kronor) och vice vd:n (drygt 4,7 miljoner kronor) i ett kommunalägt bostadsbolag. Betalningarna skedde via fakturor som de ställde till byggföretag A från sina respektive bolag. Totalt rörde det sig om fyra bolag, varav två tillhörde vd:n och två vice vd:n. Byggföretag A var under dessa år leverantör för det kommunalägda bostadsbolaget i flera projekt. Åklagarna menade att betalningen av fakturorna utgjorde otillbörliga förmåner till vd:n och vice vd:n för utövningen av deras respektive anställningar och uppdrag.

Vd:n och vice vd:n nekade till brott och anförde att ersättningarna inte rörde sig om förmåner utan hade utgjort konsultarvoden till deras respektive bolag för konsulttjänster de utfört samt att det varit fråga om ett ömsesidigt förpliktande avtal. Tingsrätten konstaterade härvid att oförklarligt höga konsultarvoden är ett exempel på förtäckta förmåner samt att *ersättning på grund av ömsesidigt förpliktande avtal, eller förväntning om viss motprestation, inte utesluter att en ersättning kan betraktas som en otillbörlig förmån.* Därtill stod, enligt tingsrätten, de arbetsinsatser som redogjorts för inte i proportion till de värden som betalades ut. Sammantaget bedömde tingsrätten att ersättningarna hade ett värde för vd:n och vice vd:n och att de därför skulle betraktas som förmåner.

I fråga om förmånerna skulle ses som otillbörliga konstaterade tingsrätten att förmånerna inte var av obetydligt värde. Domstolen betonade dock att även om förmånerna varit av helt obetydligt värde, var kraven på otillbörlighet uppfyllda redan genom vd:n och vice vd:ns respektive anställningar. Tingsrätten framhöll vidare att *en omständighet som brukar tillmätas betydelse vid prövningen av om en förmån är otillbörlig är också om förmånen getts och mottagits i ett öppet – transparent – förfarande.* Varken det kommunala bostadsbolaget eller kommuninvånarna hade haft kännedom om att vd:n som bisyssla arbetat med konsultföretagsledning i byggföretag A.

(FORTS. BYGGFALLET)

Det kommunala bostadsbolagets styrelse godkände vd:ns bisysslor (det vill säga vd:ns egna bolag) endast under förutsättning att det inte fanns aktivitet i dessa. Faktureringarna avseende konsultarvode ansågs därför ha gjorts i hemlighet. Sammanfattningsvis menade tingsrätten att vd:n och vice vd:ns ageranden låg långt utanför gränsen för vad som kan anses godtagbart och förmånerna bedömdes därför vara uppenbart otillbörliga och som del av en övergripande brottsplan.

Vad avsåg tjänstesamband hade byggföretag A och det kommunalägda bostadsbolaget under åren 2014–2018 haft ett affärsförhållande. Enligt tingsrätten hade vd:n och vice vd:ns respektive chefsbefattningar inneburit att de haft ett övergripande ansvar över bolagets tjänstemän och frågor rörande verksamheten. Mot bakgrund av utredningen stod det klart att vd:n och vice vd:n både haft möjlighet att påverka, och i vissa fall även påverkat, beslutsprocesser i de projekt byggföretag A varit leverantör för. Därmed ansågs det ha förelegat ett tjänstesamband mellan förmånerna från byggföretag A och vd:n och vice vd:ns respektive tjänsteutövning.

Kostnadsfri renovering av vice vd:ns sons lägenhet
Ett byggföretag, byggföretag B, utförde 2016 en lägenhetsrenovering hos sonen till vice vd:n i det kommunalägda bostadsbolaget. Kostnaderna för renoveringen, som uppgick till cirka 180 000 kronor, lät arbetschefen för byggföretaget B sin arbetsgivare betala via internfakturering.

Tingsrätten konstaterade att det kommunalägda bostadsbolaget och byggföretag B haft en affärsrelation. Arbetschefen och vice vd:n var inblandade i olika projekt tillsammans och det förelåg därför ett tjänstesamband. Vice vd:n ansågs därför ha fått förmånen inom ramen för sin anställning vid bostadsbolaget. Mot bakgrund av vice vd:ns ledande befattning i det kommunalägda bostadsbolaget och förmånens höga värde betraktades förmånen som otillbörlig.

Byggföretagaren i byggföretag A dömdes för grovt givande av muta vid två

(FORTS. BYGGFALLET)

tillfällen samt annan brottslighet till fängelse i tre år. Vd:n dömdes för grovt tagande av muta samt annan brottslighet till fängelse i två år och sex månader. Vice vd:n dömdes för grovt tagande av muta vid två tillfällen samt annan brottslighet till fängelse i två år och åtta månader. Tingsrätten beslutade även värdet av förmånerna som förverkat utbyte av brott. Vidare ålades byggföretagaren, vd:n och vice vd:n näringsförbud; fem år för byggföretagaren respektive tre år vardera för vd:n och vice vd:n.

Arbetschefen i byggföretag B dömdes för grovt givande av muta samt annan brottslighet till villkorlig dom och 180 dagsböter.

Tingsrätten ålade även byggföretag A företagsbot om tre miljoner kronor samt övriga fyra bolag tillhörande vd:n och vice vd:n 500 000 kronor vardera.

BYGG OCH ANLÄGGNING

TINGSRÄTT

PRIVAT – PRIVAT

GIVANDE AV MUTA

DAGSBÖTER
70 st

LAGA KRAFT

ATTEFALLSHUSFALLET

Läkare erbjöd pengar och framtida tjänster till juridiskt ombud

Södertörns tingsrätt, dom 2022-09-06 i mål nr B 21603-21

En läkare erbjöd en förbundsjurist 10 000 kronor och framtida vårdtjänster i utbyte mot att denne skulle lösa en tvist som uppstått med en granne gällande uppförande av ett attefallshus. Erbjudandet förmedlades dels över telefon, dels via två sms.

Läkaren invände att denne inte avsett erbjuda en otillbörlig förmån då denne inte varit medveten om att personen i fråga var grannens juridiska ombud.

Tingsrätten konstaterade inledningsvis att det genom sms från läkaren till juristen stod klart att det rörde sig om ett erbjudande om en förmån till juristen för utövande av dennes uppdrag som ombud för grannen. I fråga om förmånens otillbörlighet framhöll domstolen att *det inte kan råda någon tvekan om att det är otillbörligt att erbjuda förmåner till sin motparts ombud i en tvist, särskilt inte om syftet är att påverka utgången av tvisten till sin egen förmån.* Tingsrätten betonade att det på flera ställen i handlingarna avseende byggärendet, vilka läkaren tagit del av, framgick att juristen i den aktuella konflikten agerat ombud för grannen.

Eftersom de två sms:en skickats i ett sammanhang menade domstolen att den huvudsakliga anledningen till det andra sms:et sannolikt var att juristen inte hunnit svara på det första. Mot bakgrund av detta bedömde tingsrätten att det var naturligt att betrakta båda sms:en som en och samma gärning. Läkaren dömdes därför för givande av muta i ett fall.

I fråga om påföljd konstaterade domstolen att praxis när det gäller givande av muta innebär att 30 dagsböter i många fall döms ut som påföljd. Detta gäller dock i de fall där det inte funnits krav eller önskemål om en tydlig motprestation. Tingsrätten ansåg dock att det i detta fall funnits ett samband mellan erbjudandet om en otillbörlig förmån och en specifik motprestation. Påföljden bestämdes därför till 70 dagsböter.

BYGG OCH ANLÄGGNING

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GIVANDE AV MUTA

MYNDIGHETSUTÖVNING

DAGSBÖTER
80 st

ÖVERKLAGAD

JULKORTSFALLET

Privatperson gav julkort innehållande pengar till bygglovshandläggare

Södertörns tingsrätt, dom 2022-10-10 i mål nr B 5798-22

En privatperson, som tidigare fått avslag på bygglov, gav en kommunal bygglovshandläggare ett kuvert med ett julkort innehållande 5 000 kronor. Detta skedde i samband med ett inbokat möte vid fastigheten som den tidigare bygglovsansökan avsåg. Dagen efter mötet upptäckte handläggaren pengarna i kuvertet. Denne informerade då omgående sin chef om vad som hänt varpå händelsen polisanmäldes.

Tingsrätten betonade inledningsvis att *skyddsintresset för mutbrott inom den offentliga sektorn är att allmänheten ska kunna förlita sig på att det offentliga bedriver sin verksamhet med absolut hederlighet och opartiskhet.*

Vad gäller huruvida en otillbörlig förmån lämnats kunde personen inte förklara hur pengarna hamnat i kuvertet. Tingsrätten bedömde dock att uppgifterna som lämnats av handläggaren och dennes chefs var trovärdiga och invändningen lämnades därför utan avseende. Personen dömdes för givande av muta.

I påföljdsbedömningen beaktade tingsrätten att pengarna givits i syftet att påverka handläggarens beslutsfattande vid myndighetsutövning. Tingsrätten beaktade även att det varit fråga om brottslighet som är svårupptäckt och som typiskt sett får anses medföra *betydande skadeverkningar för allmänhetens förtroende för det allmännas myndighetsutövning.* Påföljden bestämdes till 80 dagsböter.

BYGG OCH ANLÄGGNING

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GROVT TAGANDE AV MUTA

MYNDIGHETSUTÖVNING

FRIANDE DOM

ÖVERKLAGAD

STRANDSKYDDSFALLET

Miljö- och hälsoskyddsinspektör påstods ha begärt prisreduktion på fastighet

Växjö tingsrätt, dom 2022-11-02 i mål nr B 820-22

En kommunal miljö- och hälsoskyddsinspektör som haft ansvar för bland annat strandskydd samt byggnationer kopplat till strandskydd kontaktades av en privatperson för rådgivning avseende individens fastighet som låg ute till försäljning. Under samtalet informerades säljaren om att det krävdes två strandskyddsdispenser, ett bygglov samt att avloppet endast fick användas under sommarmånaderna. Därefter frågade inspektören bland annat om säljaren var i behov av pengar snabbt eller en snabb försäljning. Inspektören lämnade även ett bud på fastigheten som uppgick till 2,2 miljoner kronor. Säljaren hänvisade till ansvarig mäklare, till vilken inspektören därefter mejlade ett skriftligt bud.

Åklagaren hävdade att den otillbörliga förmånen ska ha bestått i att inspektören under samtalets gång framfört vilja att köpa fastigheten med en kraftig prisreduktion. Frågan för tingsrätten var därmed att fastställa ifall inspektören hade begärt en otillbörlig förmån.

I fråga om förmån framförde domstolen att inspektören endast haft tillgång till uppgifter som redan var offentliga via databaser och Hemnet. Därtill talade vissa omständigheter för att inspektören uppfattat att andra spekulanter dragit sig ur budgivningen. Det var därför inte bevisat att inspektören avsett lämna ett bud som skiljt sig så mycket från fastighetens verkliga värde att det skulle ha inneburit en förmån.

Tingsrätten konstaterade att det var utrett att inspektören haft kontakt med säljaren i egenskap av miljö- och hälsoskyddsinspektör. Det ansågs även klarlagt att inspektören i vissa frågor kunnat fatta beslut, handlägga ärenden inför beslut av nämnd samt påverka kommunens handläggningstid. Trots detta menade domstolen att det inte var styrkt att inspektören uttalat sig på ett sätt som visat på att denne i sin tjänsteutövning begärt en otillbörlig förmån.

Inspektören frikändes från grovt tagande av muta.

VILLKORLIG DOM

LAGA KRAFT

SPONSORFALLET

Vd begärde sponsring till barnets tenniskarriär

Hovrätten för Västra Sverige, dom 2022-04-22 i mål nr B 1215-22
Överklagad dom: Borås tingsrätt, dom 2021-12-14 i mål nr B 2919-20

En vd för ett kommunalt bolag skickade ut förfrågningar via sin arbetsmejl till flera bolag i syfte att få dessa att sponsra dennes barns satsning inom tennis. Tre bolag valde att bidra med sponsring till ett belopp mellan 300 000 och 500 000 kronor. Två av bolagen hade avtal med och fakturerade det kommunala bolaget med stora belopp rörande fiberutbyggnad. Samtliga bolag hade samma ställföreträdare.

Tingsrättens bedömning

För att det ska föreligga tjänstesamband konstaterade tingsrätten att det ska finnas en koppling mellan förmånen och någon åtgärd som arbetstagaren haft möjlighet att utöva inflytande över. Vd:n hade varit delaktig i beslut rörande frågor om fiberutbyggnad och även använt sig av sin arbetsmejl i kontakterna med bolagen. Förmånerna, i form av flera betalningar och krav om stora belopp, har därför enligt tingsrätten syftat till att påverka vd:n i dennes tjänsteutövning.

Vd:n dömdes för tagande av muta. Med beaktande av att vd:n förlorat sin anställning bestämdes påföljden till villkorlig dom.

Hovrättens bedömning

Hovrätten anslöt sig till tingsrättens bedömning och fastställde domen i sin helhet.

AVLOPP, AVFALL, EL OCH VATTEN

TINGSRÄTT + HOVRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

GROVT GIVANDE AV MUTA

GROVT TAGANDE AV MUTA

GIVARE/TAGARE 2:
FÄNGELSE
3 år 6 mån

TAGARE:
FÄNGELSE
3 år 3 mån

LAGA KRAFT

ELBOLAGSFALLET

Tilldelning av kontrakt inom telemarketing till överpris

Svea hovrätt, dom 2022-06-17 i mål nr B 15720-21
Överklagad dom: Stockholms tingsrätt, dom 2021-12-01 i mål nr B 16880-20

En försäljningschef vid ett elbolag och en konsult i dennes team ansvarade för outsourcing av elbolagets telemarketing mot externa partners. Försäljningschefen hade även ett eget bolag vid sidan av detta arbete (bolag A). Konsulten hade utöver sitt konsultbolag (bolag B) uppdrag som faktisk företrädare för två andra bolag (bolag C och D) som levererade teleadresser till potentiella kunder till elbolaget.

Åklagaren menade att mutbrott hade begåtts i samband med köp av teleadresser. Enligt åklagaren fick försäljningschefen betalningar vid 16 tillfällen till ett värde av cirka 1,3 miljoner kronor av konsultens bolag D, som avsett ersättning eller belöning för försäljningschefens godkännande av köp av teleadresser från konsultens bolag C. Försäljningschefen ska även ha godkänt fakturor som skickats från konsultens bolag till elbolaget.

Åklagaren menade även att försäljningschefen och konsulten begått ytterligare fyra fall av mutbrott genom att fyra andra telemarketingbolag mot betalning fått uppdrag hos elbolaget. Betalningarna från telemarketingbolagen till försäljningschefen och konsulten gick via bolag D. Beloppen beräknades uppgå till ett värde av cirka en miljon kronor. Ett av telemarketingbolagen hade även gjort utbetalningar till bolag B. Vidare anförde åklagaren att en företrädare för ett av telemarketingbolagen gjort utbetalningar, via bolag D, till försäljningschefens respektive konsultens bolag

Tingsrättens bedömning

Teleadresserna
Tingsrätten konstaterade att ersättningen för teleadresserna som skulle levereras till elbolaget hade bestämts till ett så högt belopp att en mellanskillnad skulle kunna betalas ut till konsulten och försäljningschefen. Tingsrätten ansåg därför att det var uppenbart att elbolaget därigenom fått betala ett högre pris än som varit nödvändigt och därmed lidit skadat. Utbetalningar till försäljningschefen avsåg ersättning för att denne godkänt och påverkat elbolagets köp av teleadresser från konsultens bolag C.

(FORTS. ELBOLAGSFALLET)

Försäljningschefen bedömdes ha begärt en otillbörlig förmån för utövandet av sin anställning och dömdes därmed för ett fall av grovt tagande av muta. Konsulten bedömdes ha givit en otillbörlig förmån i form av ersättning till försäljningschefen och dömdes för ett fall av grovt givande av muta.

Telemarketinguppdrag
Tingsrätten konstaterade att försäljningschefen använt sig av samma betalningsupplägg avseende telemarketingbolagens uppdrag för elbolaget. Tingsrätten bedömde att försäljningschefen agerat otillbörligt och dömde denne till fyra fall av tagande av muta. På grund av att gärningarna innefattat missbruk av ansvarsfull ställning samt att brottsligheten genomförts systematiskt bedömdes brotten som grova.

Angående konsulten fanns enligt tingsrättens bedömning ett tillräckligt tjänstesamband mellan konsultens uppdrag och den ersättning som betalades ut från telemarketingbolagen till bolag D. Trots att konsulten inte haft behörighet att ingå avtal med telemarketingbolagen ansågs denne ändå haft ett betydande inflytande över vilka telemarketingbolag som skulle få möjlighet att teckna avtal med elbolaget och vilka villkor som skulle gälla.

Ersättningarna ansågs vara otillbörliga då de utgjorde belöning till konsulten för tilldelning av telemarketinguppdragen. Konsulten dömdes därför för tre fall av grovt tagande av muta. Vad gäller betalningen som ett av telemarketingbolagen gjort till konsultens bolag B ansåg tingsrätten att det saknades ett uppdragssamband. Detta då fakturering skett innan konsulten påbörjat uppdraget hos elbolaget eller förstått att ett sådant skulle komma. Att avtalet fortsatt löpa sedan konsulten fått och tillträtt uppdraget hos elbolaget förändrade inte bedömningen. Konsulten frikändes därför från ett fall av grovt tagande av muta.

Utöver mutbrott dömdes försäljningschefen och konsulten även för annan brottslighet. Även företrädaren för ett av telemarketingbolagen dömdes för givande av muta. Detta då betalningarna som gjorts för att få

(FORTS. ELBOLAGSFALLET)

telemarketinguppdrag hos elbolaget bedömdes vara otillbörliga.

Påföljden bestämdes till fängelse i tre år och åtta månader för försäljningschefen, fängelse i tre år och reseförbud för konsulten samt 50 dagsböter för företrädaren. Försäljningschefen och konsulten meddelades även näringsförbud i fem respektive sju år.

Hovrättens bedömning

Hovrätten fastställde tingsrättens dom med den ändringen att konsulten dömdes för grovt tagande av muta vid fem tillfällen i stället för tre. Detta medförde att beloppet på mutorna sammanlagt bedömdes uppgå till cirka 4,3 miljoner kronor. Konsultens påföljd ändrades därför från fängelse i tre år till fängelse i tre år och tre månader. Hovrätten ändrade även längden på näringsförbudet för konsulten från sju år till fem år.

Vad avsåg försäljningschefen dömdes denne även för annan brottslighet varför påföljden för denne ändrades från fängelse i tre år och åtta månader till tre år och sex månader.

Till skillnad från tingsrätten ansåg hovrätten att det inte var uppenbart oskäligt att förverka det utbyte av brott som försäljningschefen och konsulten tillgodogjort sig genom brott gällande vissa åtalspunkter. Hovrätten ändrade därför tingsrättens dom även i dessa delar.

AVLOPP, AVFALL, EL OCH VATTEN

TINGSRÄTT + HOVRÄTT

PRIVAT – PRIVAT

GIVANDE AV MUTA

TAGANDE AV MUTA

FAKTURAFALLET

Förmåner i utbyte mot attestering av oriktiga fakturor

Svea hovrätt, dom 2022-11-22 i mål nr B 163-22
Överklagad dom: Södertörns tingsrätt, dom 2021-12-09 i mål nr B 1644-19

En avdelningschef på ett installationsföretag startade ett bolag vid sidan av sitt arbete tillsammans med en kompanjon. Genom bolaget fakturerades installationsföretaget för olika varor och tjänster. Efter misstanke om oegentligheter tillsattes en extern utredning som visade att de varor och tjänster som företaget fakturerats för inte hade levererats till företaget. De varor och tjänster som bolaget tillhandahöll var heller inte i linje med det installationsföretaget normalt sätt behövde. Fakturorna attesterades dels av avdelningschefen, dels av en filialchef på installationsföretaget. Filialchefen tog även emot en båt till ett värde av cirka 245 000 kronor samt ett terrängfordon till ett värde av knappt 94 000 kronor. Fordonet betalades av bolaget medan båten betalades av filialchefen som därefter fick sina utlägg återbetalda av bolaget.

Filialchefen och avdelningschefens kompanjon åtalades för bland annat tagande respektive givande av muta. Utöver detta åtalades avdelningschefen, kompanjonen och filialchefen för grov trolöshet mot huvudman respektive medhjälp till brottet. Kompanjonen åtalades även för bokföringsbrott.

Tingsrättens bedömning

Gällande mutbrotten anförde tingsrätten att *ett väsentligt skyddsintresse för det privata näringslivet är lojalitetsplikten mot huvudmannen. Huvudmannen har ett intresse av att den anställde fullgör sina uppgifter utan ovidkommande hänsyn, vilket i sin tur gagnar intresset av fri och sund konkurrens*.

Tingsrätten konstaterade att filialchefen tagit emot en båt och ett terrängfordon av avdelningschefens kompanjon. Filialchefen hade även attesterat fakturor som bolaget skickat och därmed fanns ett samband mellan förmånerna och dennes tjänsteutövning. Enligt tingsrätten hade förmånerna ett betydande värde och var därmed otillbörliga. Kompanjonen dömdes för givande av muta och annan brottslighet till fängelse i ett år och två månader. Filialchefen dömdes för tagande av muta till villkorlig dom och 60 dagsböter, samt frikändes från övrig brottslighet. Bolaget ålades även betala en

(FORTS. FAKTURAFALLET)

företagsbot på en miljon kronor. Värdet av filialchefens förmåner förklarades som förverkat utbyte av brott.

Hovrättens bedömning

Hovrätten fastställde tingsrättens dom gällande givande respektive tagande av muta. Domen ändrades på så sätt att filialchefen även dömdes för grov trolöshet mot huvudman och antalet dagsböter avseende denne höjdes därför från 60 till 180.

DATA, IT & TELEKOMMUNIKATION

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

TAGANDE AV MUTA

DAGSBÖTER
60 st

LAGA KRAFT

MEDIEBOLAGSFALLET

IT-tekniker tog emot dator och presentkort i samband med extern kurs

Kristianstads tingsrätt, dom 2022-03-15 i mål nr B 2803-20

En IT-tekniker vid ett mediebolag erbjöds att välja en förmån i form av ett labbtillbehör i samband med anmälan till en IT-utbildning via ett teknikföretag. Den anställda deltog vid två kurstillfällen och valde vid det ena tillfället en dator till ett värde av minst 3 000 kronor och vid det andra tillfället ett presentkort till ett värde av 3 000 kronor. Arbetsgivaren fakturerades för tillbehören.

Tingsrätten konstaterade inledningsvis att mediebolagets verksamhet finansierades med offentliga medel samt att anställda vid bolaget ska agera på ett opartiskt och sakligt sätt. Domstolen framhöll att bolaget omfattas av ett betydande skyddsintresse samt att teknikerns anställning vid bolaget därmed kunde liknas vid en anställning inom den statliga förvaltningen.

Teknikern hade även, enligt tingsrätten, varit medveten om att mottagandet av gåvor stred emot bolagets policy. Det talade även emot teknikern att denne inte meddelat sin närmsta chef om tillbehören samt att dessa levererats till teknikerns hemadress.

Mot denna bakgrund bedömdes teknikern ha tagit emot otillbörliga förmåner. Teknikern dömdes för tagande av muta och påföljden bestämdes till 60 dagsböter.

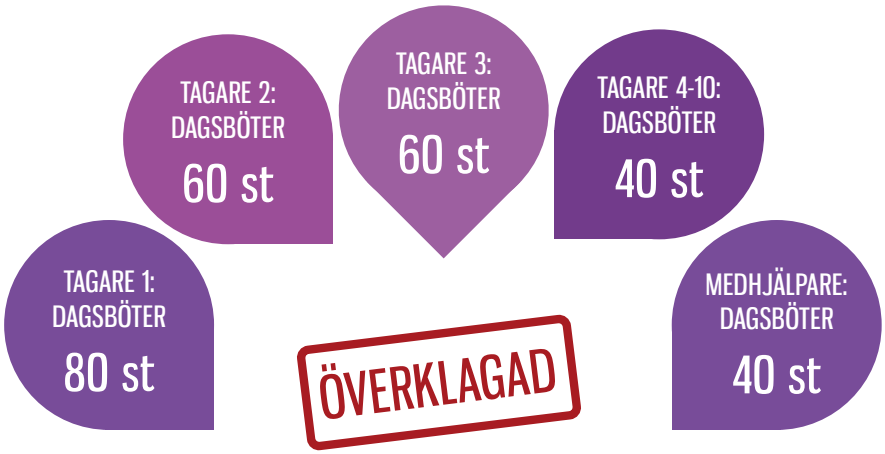

VOUCHERSFALLET

Regionanställda tog emot förmåner i samband med extern kurs

Linköpings tingsrätt, dom 2022-03-24 i mål nr B 4542-20

I samband med en extern kurs fick tio regionanställda vid en IT-avdelning välja ett labbtillbehör. I samråd med enhetschefen valde samtliga anställda tillbehör, bland annat mobiler, spelkonsoler, hotellvouchers och presentkort. Värdet på tillbehören varierade mellan 3 000 kronor och 5 000 kronor. Förmånerna levererades till de anställdas hemadresser och regionen fakturerades för tillbehören.

Tingsrätten inledde med att konstatera att de anställda inom ramen för deras anställning hade tagit emot förmånerna. *I fråga om otillbörlighetskravet framhöll tingsrätten inledningsvis bland annat att när förmåner lämnas till en företrädare för offentlig verksamhet är det i första hand den offentliga förvaltningens integritet som ska skyddas.* Redan vid misstanke om oegentligheter kan förtroendet för den offentliga verksamheten rubbas. *Att det inte funnits ett regelverk kring förmåner samt att det förekommit en tillåtande attityd vad gäller mottagande av förmåner ansåg tingsrätten inte kunna medföra ansvarsfrihet.*

Vad gäller enhetschefen konstaterade tingsrätten att denne genom att ha gett sitt medgivande till de anställda gjort sig skyldig till medhjälp till tagande av muta. Bedömningen förändrades inte av att enhetschefen i frågan tidigare fått godkännande av överordnade chefer.

De anställda dömdes för tagande av muta. Påföljden bestämdes för samtliga till mellan 40 och 80 dagsböter. För samtliga anställda förklarades även värdet av förmånerna som förverkat utbyte av brott. Enhetschefen dömdes för medhjälp till tagande av muta samt trolöshet mot huvudman till 40 dagsböter.

TELEKOMFALLET

Anställda påstods givit betalningar i syfte att driva igenom avtal av telekomutrustning

Solna tingsrätt, dom 2022-06-21 i mål nr B 5258-21

Fyra anställda i ett svenskt telekombolag åtalades för grov bestickning, motsvarande grovt givande av muta, samt medhjälp för att ha lämnat otillbörliga betalningar som uppgick till cirka 2,2 miljoner USD till tre personer i Republiken Djibouti. Detta i syfte att ingå avtal om leverans av telekomutrustning till landet. De som, enligt åtalet, skulle ha erhållit de otillbörliga betalningarna var en Attorney General, Djiboutis president samt vd:n för ett telekombolag i Djibouti. Betalningarna skulle ha överförts till ett konto tillhörande ett bolag som telekombolaget ingått två avtal med rörande konsulttjänster avseende i huvudsak marknadsföring och affärsutveckling.

Tingsrätten konstaterade att en grundläggande förutsättning är att de som tagit emot de otillbörliga belöningarna har utgjort mutbara personer enligt mutbrottslagstiftningen. Domstolen inledde med att pröva huruvida de tre mottagarna var mutbara personer.

Eftersom de aktuella betalningarna ägde rum från våren 2011 till 2012 prövades målet enligt den tidigare mutbrottslagstiftningens lydelse.

Attorney General
Mot bakgrund av utredningen i målet likställde tingsrätten Attorney General:s uppgifter med de uppgifter en åklagare har. Tingsrätten fann inget större stöd i utredningen för att Attorney General, inom ramen för sin befattning, haft uppgifter inom telekomsektorn som skulle innebära att denne haft ett inflytande över det avtal som tilldelats det svenska telekombolaget.

Tingsrätten ansåg inte heller att det fanns stöd för att Attorney General skulle ha erhållit sådant uppdrag av annan inom telekomsektorn. Tingsrätten framhöll att *ett uppdrag på grund av förtroendeställning kräver att personen anförtrotts en uppgift av annan. En person kan således inte erhålla en sådan position genom att personen tar på sig uppgifter av egen vilja.* Trots att det av utredningen framgick att Attorney General varit involverad i att avtalet ingicks med det svenska telekombolaget samt i bolagets förehavanden därefter

(FORTS. TELEKOMFALLET)

saknades enligt tingsrätten stöd för att denne, på grund av sin förtroendeställning, erhållit uppdrag av annan inom telekomsektorn. Att Attorney General varit aktiv på detta sätt var dock inte tillräckligt för ansvar utan det krävs att mottagaren i sin anställning faktiskt kan utöva inflytande som främjar givarens intresse. Tingsrätten ansåg det inte utrett att Attorney General haft faktisk möjlighet att i sin befattning som åklagare utöva inflytande över avtalet eller i telekombolagets förehavanden därefter. Det var inte heller bevisat att det funnits något tjänstesamband mellan de eventuella otillbörliga betalningarna från det svenska telekombolaget till Attorney General. Därmed fann tingsrätten att Attorney General inte utgjorde en mutbar person.

Presidenten
Vad avsåg presidenten konstaterade tingsrätten att denne ingick i kretsen av mutbara personer. Detta med beaktande av dennes långtgående befogenhet som även innefattade myndighetsutövning mot enskilda. Dock saknades stöd för att presidenten i sin befattning haft inflytande i frågor som rör telekomsektorn, eller att denne varit involverad i och inom sin tjänsteutövning haft inflytande över landets beslut att ingå avtal med det svenska telekombolaget. Något tjänstesamband mellan eventuella otillbörliga betalningar från det svenska telekombolaget till presidenten var enligt tingsrätten inte bevisat.

Vd:n för telekombolaget i Djibouti
Tingsrätten fann att även vd:n ingick i kretsen av mutbara personer. Vd:n hade i utövandet av sin tjänst undertecknat avtalet för bolagets räkning. Domstolen menade att det var tydligt att denne i sin tjänst eller sitt uppdrag haft möjlighet att påverka val av operatör och därmed beslutet att tilldela det svenska telekombolaget avtalet. Mot denna bakgrund ansåg tingsrätten att det funnits ett tjänstesamband mellan eventuella otillbörliga betalningar från det svenska telekombolaget till vd:n. Av utredningen framgick dock inget som tydde på att vd:n varit inblandad i konsultavtalet eller att denne haft inflytande över bolaget som det eventuella otillbörliga betalningarna överförts

(FORTS. TELEKOMFALLET)

till. Det framgick inte heller vilka utbetalningar som gjorts via bolagets konto eller att vd:n varit införstådd i att pengarna på kontot varit avsedda för denne. Det var därmed inte bevisat att de överföringar som gjorts till bolagets konto varit ämnade till vd:n. Mot bakgrund av detta ansåg tingsrätten att det inte var styrkt att en otillbörlig förmån lämnats till vd:n.

Slutsats
De fyra anställda i det svenska telekombolaget frikändes från åtalet för grov bestickning, motsvarande grovt givande av muta.

HANDEL OCH TJÄNSTER

TINGSRÄTT + HOVRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIG

TAGANDE AV MUTA

DAGSBÖTER
40 st

LAGA KRAFT

UTLANDSRESEFALLET

Kommunalråd åkte på betald nöjesresa till Skottland

Hovrätten för Nedre Norrland, dom 2022-02-21 i mål nr B 817-21
Överklagad dom: Hudiksvalls tingsrätt, dom 2021-05-04 i mål nr B 1276-21

Ett kommunalråd, tillika kommunstyrelseordförande samt ordförande och verkställande direktör i en näringspolitisk stiftelse, tog emot en resa till Skottland. Värdet av resan, som innefattade transport, boende och aktiviteter under fyra dagar, uppgick till cirka 7 000 kronor. Resan arrangerades och bekostades av ett privat turistbyråbolag i samma kommun.

Tingsrättens bedömning

Tingsrätten konstaterade inledningsvis att resans innehåll i huvudsak bestått av nöjesbetonade delar och att den därför utgjorde en förmån. Däremot ifrågasatte inte tingsrätten att ett studiebesök i andra länder ligger inom ramen för en näringspolitisk stiftelses arbete. Av betydelse för bedömning är hur en förmån förhåller sig till ett kommunalråds förtroendeuppdrag och dennes möjlighet att påverka beslutsfattande. Vid tidpunkten för resan fanns ett pågående ärende kring ett cykelprojekt i kommunen som hade betydelse för turistbyråbolaget.

Trots att resan vare sig präglats av hemlighetsmakeri eller innehållit extravaganta inslag kunde kommunalrådets deltagande inte anses ha varit naturligt och nyttigt för kommunen. Som ordförande för kommunstyrelsen kunde denne även påverka beslutsprocessen kring cykelprojektet. Tingsrätten framhöll att *det fanns en konkret risk för att misstankar om att beslut fattats på osakliga grunder skulle kunna skada allmänhetens förtroende för den kommunala verksamheten.* Resan ansågs därför utgöra en otillbörlig förmån.

Den kommunala företrädaren dömdes för tagande av muta. Påföljden bestämdes till 40 dagsböter. Även värdet av resan förklarades som förverkat utbyte av brott.

Hovrättens bedömning

Hovrätten anslöt sig till tingsrättens bedömning och fastställde tingsrättens dom i sin helhet.

HANDEL OCH TJÄNSTER

TINGSRÄTT + HOVRÄTT

PRIVAT – PRIVAT

GROVT TAGANDE AV MUTA

MEDHJÄLPARE: FÄNGELSE 1 år

TAGARE: FÄNGELSE 3 år 6 mån

ÖVERKLAGAD

PRODUKTCHEFSFALLET

Produktchef tog emot pengar genom samarbete med leverantörsbolag

Hovrätten för Västra Sverige, dom 2022-10-19 i mål nr B 6136-21
Överklagad dom: Göteborgs tingsrätt, dom 2021-10-08 i mål nr 13661-19

En produktchef vid ett svenskt inköpsbolag samarbetade med en anställd vid ett leverantörsbolag i utlandet och en företrädare (handelsagent) för samma leverantörsbolag. Samarbetet bestod i att de tillsammans bestämde en prisnivå, vilket möjliggjorde vinstmarginal på de varor som beställdes in. Vinstmarginalen betalades sedan ut av handelsagenten i form av provision som löpande fördelades mellan produktchefen och den anställda.

Under 2019 tog produktchefen även, dock under annan anställning vid annat bolag, emot betalningar från samma handelsagent för att tillse att även detta bolag beställde varor från agenten till icke konkurrensfördelaktiga priser. Sammantaget mottog produktchefen, för egen del, cirka tre och en halv miljon kronor från handelsagenten.

Tingsrättens bedömning

Tingsrätten konstaterade att provisionen som produktchefen tagit emot utgjorde otillbörliga förmåner. Produktchefen dömdes för grovt tagande av muta vid två tillfällen samt för grov trolöshet mot huvudman till fängelse i tre år och sex månader. Tingsrätten beaktade i påföljdsbedömningen att produktchefen utnyttjat sin ställning i respektive bolag samt att det varit fråga om systematisk brottslighet. Värdet av förmånen förklarades även i ett fall som förverkat utbyte av brott.

Vad avsåg den anställda vid leverantörsbolaget kom tingsrätten fram till att *denne i vart fall haft kännedom om huvuddragen i brottsplanen och varit likgiltig inför att agerandet i längden orsakat skada för inköpsbolaget samt att produktchefen genom mottagandet av pengarna fått otillbörliga förmåner.* Den anställda dömdes därför för medhjälp till grovt tagande av muta vid ett tillfälle samt medhjälp till grov trolöshet mot huvudman till ett år och sex månader.

(FORTS. PRODUKTCHEFSFALLET)

Hovrättens bedömning

Hovrätten fastställde tingsrättens dom med den ändringen att påföljden för den anställda vid leverantörsbolaget sänktes från ett år och sex månader till fängelse i ett år. Hovrätten beaktade härvid tidsutdräkten i målet samt att den anställda lämnat uppgifter som varit väsentliga för utredningen av brotten.

SPORT- OCH FRITIDSVERKSAMHET

TINGSRÄTT

PRIVAT – PRIVAT

GIVANDE AV MUTA

TAGANDE AV MUTA

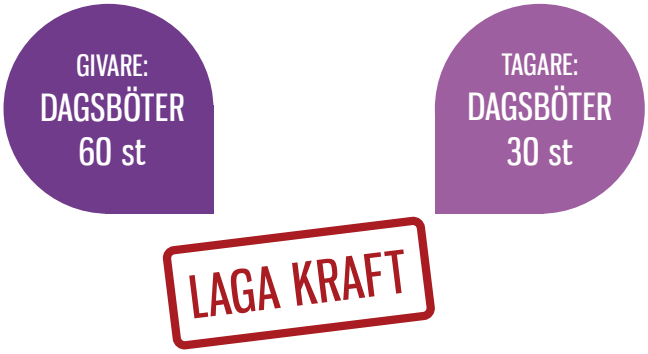

LIVESPELSFALLET

Tennisspelare tog emot vinster via betting från sin man

Göteborgs tingsrätt, dom 2022-04-26 i mål nr B 17569-20

En professionell tennisspelare deltog i en turnering i Turkiet där matcherna var föremål för allmän anordnad vadhållning. Tennisspelarens man bettade på olika moment i dessa matcher under matchernas gång, så kallat livespel. Tennisspelaren ska sedan ha agerat utefter hur dennes man bettat under de aktuella matcherna. Därefter ska transaktioner ha skett mellan parets bankkonton, den 19 december 2017 ska tennisspelaren ha tagit emot 12 000 kronor från sin man.

Paret åtalades för givande respektive tagande av muta.

Domstolen konstaterade inledningsvis att en deltagare eller funktionär i en tävling, som är föremål för allmänt anordnad vadhållning inte får ta emot, godta ett löfte om, eller begära en otillbörlig förmån för dennes fullgörande av uppgifter vid tävlingen.

Tingsrätten konstaterade därefter att tennisspelarens mans snittinsats på bettingen varit högre under matcher som tennisspelaren spelade, likaså mannens vinst. Mannens nettovinst uppgick till cirka 22 000 kronor för matcherna i Turkiet där denne bettade på totalt nio matcher som tennisspelaren deltog i. Mannen överförde dessa medel från sitt bettingkonto till sitt bankkonto. Därefter överförde denne 12 000 kronor till tennisspelaren.

I målet var det inte bevisat att det förelåg en överenskommelse mellan paret om att tennisspelaren skulle agera på visst sätt under de aktuella matcherna. Oaktat detta ansåg tingsrätten att de sammantagna omständigheterna ändå talade för att en sådan överenskommelse skulle kunna ha förelegat.

Det tidsmässigt korta sambandet mellan matcherna, mannens vinstuttag och överföringen till tennisspelaren, menade tingsrätten indikerade på en koppling mellan händelserna. Tingsrätten menade även att det fanns besvärande omständigheter, såsom att mannen bettat på specifika spelmoment samt att detta varit ett mönster som upprepats. Vid en samlad bedömning av

(FORTS. LIVESPELSFALLET)

dessa omständigheter bedömde tingsrätten att det var uteslutet att det inte funnits en överenskommelse mellan paret om att tennisspelaren skulle agera på ett visst sätt under de aktuella matcherna. Den efterföljande överföringen var därmed att betrakta som en otillbörlig förmån. Därtill förelåg ett relevant tjänstesamband.

Tingsrätten dömde tennisspelaren för tagande av muta och dennes man för givande av muta. Påföljden bestämdes till 30 respektive 60 dagsböter. Värdet av förmånen som tennisspelaren hade fått förklarades som förverkat utbyte av brott.

FINANSIELL VERKSAMHET

TINGSRÄTT

PRIVAT – PRIVAT

GIVANDE AV MUTA

TAGANDE AV MUTA

BANKLÅNEFALLET

Bankanställd tog emot ersättning för beviljande av lån på felaktiga grunder

Göteborgs tingsrätt, dom 2022-12-07 i mål nr B 5110-20

En privatrådgivare vid en bank, med uppgift att fatta beslut om kreditgivning, begärde och mottog vid upprepade tillfällen ekonomisk ersättning av tio olika låntagare mot beviljande av lån grundade på felaktiga inkomstuppgifter. Ersättningen från låntagarna som den bankanställde mottog uppgick till mellan 10 000 och 30 000 kronor per låntagare. Vid merparten av dessa tillfällen förmedlade en mellanhand den bankanställdes kontaktuppgifter till låntagarna. För varje förmedling tog mellanhanden betalt från låntagarna med ett belopp som varierande mellan 10 000 och 23 000 kronor. Den bankanställde åtalades för tagande av muta, låntagarna för givande av muta och mellanhanden för medhjälp till tagande av muta.

Den bankanställde erkände brott, dock med invändning att gärningen inte skulle rubriceras som grovt. Mellanhanden och samtliga låntagare förnekade brott.

Tingsrätten ansåg det styrkt att den bankanställde begärt och mottagit otillbörliga förmåner och att låntagarna lämnat aktuella förmåner till den bankanställde direkt eller via mellanhanden. Tingsrätten delade dock inte åklagarens bedömning att brottet avseende den bankanställde skulle rubriceras som grovt. Detta då brotten varken sammantagna eller var för sig avsett ett betydande värde. Inte heller ansågs brotten ha utövats systematiskt.

Den bankanställde dömdes för tagande av muta i elva fall. Tingsrätten bedömde att straffvärdet uppgick till fängelse i åtta månader efter beaktande av att denne förlorat sitt arbete och varit behjälplig i utredningen. Eftersom det saknades anledning att befara att denne skulle göra sig skyldig till fortsatt brottslighet ansåg dock tingsrätten att påföljden kunde stanna vid villkorlig dom förenat med 140 dagsböter.

Samtliga låntagare dömdes för givande av muta, varav en i två fall. Påföljden bestämdes avseende nio av dem till 50 dagsböter. Vad avsåg den låntagare som

(FORTS. BANKLÅNEFALLET)

dömts i två fall hade denne tidigare dömts för annan brottslighet till fängelse i två år. Tingsrätten beslutade därför att fängelsestraffet även skulle avse mutbrottet. Avseende samtliga låntagare beaktade domstolen att det hade varit fråga om förhållandevis begränsad brottslighet som var och en var ansvarig för.

Mellanhanden dömdes för medhjälp till tagande av muta i åtta fall. Straffmätningsvärdet uppgick till sex månader med beaktande av att denne förlorat sitt arbete. Eftersom det även här saknades anledning att befara att denne skulle göra sig skyldig till fortsatt brottslighet ansåg dock tingsrätten att påföljden kunde stanna vid villkorlig dom förenat med 70 dagsböter.

En del av den bankanställdes och mellanhandens brottsvinst förklarades även som förverkat utbyte av brott.

SKOLA OCH OMSORG

TINGSRÄTT

PRIVAT – OFFENTLIGT

GIVANDE AV MUTA

DAGSBÖTER
60 st

LAGA KRAFT

PRAKTIKANTFALLET

Praktikant vid skola erbjöd handledare ersättning mot praktikintyg

Stockholms tingsrätt, dom 2022-05-20 i mål nr B 18792-21

En student vid ett universitet erbjöd, under en praktikperiod vid en skola, sin handledare ersättning för att felaktigt intyga till universitetet att denne genomfört hela praktikperioden.

Studenten, som erkände gärningen, dömdes för tagande av muta till 60 dagsböter.

FRÅGOR OCH BESTÄLLNING AV MATERIAL

För mer information om IMM:s skrifter och material,
besök www.institutetmotmutor.se.

Om du vill veta mer om IMM:s arbete eller är intresserad av
att bli stödjande medlem kan du vända dig till vårt kansli.

IMM:s kansli finns i Näringslivets Hus, Storgatan 19
Kontaktperson: Hayaat Ibrahim, generalsekreterare
Adress: Box 27287, 102 53 Stockholm
Tel: 010 - 256 99 80
E-post: info@institutetmotmutor.se
Webb: www.institutetmotmutor.se